

FJÁRMÁLAÆFTIRLITIÐ

Alþingi
Erindi nr. P 137/341
komudagur 23.6.2009

Alþingi, efnahags- og skattanefnd
B.t. Eiríkur Áki Eggertsson nefndaritari
v/ Austurvöll
150 REYKJAVÍK

22. júní 2009

Tilvísun: 2009060055

Efni: Umsögn um frumvarp um breytingu á lögum nr. 129/1997, þskj. 30., 137. löggjafarþing 2009.

Fjármálaeftirlitið vísar til bréfs yðar, dags. 16. júní sl., þar sem óskað er eftir umsögn um frumvarp um breytingu á lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, nr. 129/1997, með síðari breytingum, á þskj. 30, 30. mál, 137. löggjafarþing 2009, er varðar heimild lífeyrissjóðs til að eiga og reka íbúðarhúsnæði.

I.

Í staflið a, 1. gr. frumvarpsins er lagt til að nýjum tölulið verði bætt við 1. mgr. 36. gr. laganna þar sem lífeyrissjóðum verði heimilt að ávaxta fé sitt með kaupum og rekstri íbúðarhúsnæðis, þar á meðal útleigu.

Rétt er að vekja athygli á að 36. gr. laga nr. 129/1997 er nú byggð þannig upp að í 1. mgr. 36. gr. eru taldir upp í 10 töluliðum þeir fjármálagerningar sem lífeyrissjóðum er heimilt að ávaxta fé sitt í. Í þeim málsgreinum sem á eftir koma eru síðan settar takmarkanir á hversu hátt hlutfall einstakar gerðir fjármálagerninga mega vera af eigin fé lífeyrissjóða. Er það gert í þeim tilgangi að áhættudreifing eignasafna lífeyrissjóða sé sem mest.

Í ofangreindri breytingatillögu er ekki gert ráð fyrir neinum takmörkunum á hversu hátt hlutfall af hreinni eign lífeyrissjóða fjárfestingar í íbúðarhúsnæði geti orðið. Þær takmarkanir sem nú eru í 2. - 10. mgr. 36. gr. myndu ekki ná til fjárfestinga í íbúðarhúsnæði, ef þeirri heimild yrði bætt við núgildandi lög í samræmi við frumvarp þetta. Ef frumvarp þetta yrði óbreytt að lögum myndu lífeyrissjóðir því geta fjárfest eingöngu í íbúðarhúsnæði, sem yrði óásættanlegt frá sjónarhorni áhættudreifingar.

Fjármálaeftirlitið getur því ekki mælt með að þessi grein frumvarpsins verði samþykkt óbreytt.

II.

Í staflið b, 1. gr. frumvarpsins er lagt til að nýrri málsgrein verði bætt við 36. gr. laganna þar sem lífeyrissjóðum verði heimilt að stofna félag um rekstur íbúðarhúsnæðis skv. 11. tölul. 1. mgr. eða gera samning við einkaaðila um slíkan rekstur.

Í frumvarpinu segir að við 36. gr. skuli bætast ný málsgrein sem verði 10. mgr., en þar sem í 36. gr. eru nú þegar tíu málsgreinar hlýtur að vera átt við 11. mgr.

Í 5. mgr. 36. gr. laganna segir orðrétt: „Eigi er lífeyrissjóði heimilt að eiga meira en 15% af hlutafé í hverju fyrirtæki ... Þó er lífeyrissjóði heimilt að eiga stærri hluta en 15% í fyrirtæki sem eingöngu sinnir þjónustuverkefnum fyrir lífeyrissjóðina sjálfa.“

Í frumvarpsgreininni er ekki vikið að því hver yrði staða félags um rekstur íbúðarhúsnæðis gagnvart ofangreindum lagaákvæðum, þ.e. hvort það félli undir síðasta málslið 5. mgr. 36. gr. laganna um félag sem eingöngu sinnir þjónustuverkefnum fyrir lífeyrissjóðina sjálfa.

Fjármálaeftirlitið telur nauðsynlegt að tekin séu af öll tvímæli varðandi umrætt félag, gagnvart 5. mgr. 36. gr. laganna.

III.

Í 2. gr. frumvarpsins er lagt til að við 38. gr. laganna bætist ný málsgrein, sem kveði á um að þrátt fyrir ákvæði 1. og 2. mgr. 38. gr. verði lífeyrissjóði heimilt að fjárfesta í íbúðarhúsnæði í samræmi við 11. tölul. 1. mgr. 36. gr., sem er hinn nýi töluliður sem vikið er að hér að ofan. Lífeyrissjóði á jafnframt að vera heimilt að halda því íbúðarhúsnæði sem hann hefur eignast við yfirtöku skv. 2. mgr. og skal líta á slíkt sem fjárfestingu skv. 11. tölul. 1. mgr. 36. gr.

Í 1. og 2. mgr. 38. gr. laganna segir að lífeyrissjóður megi ekki fjárfesta í fasteignum eða lausafé nema að því marki sem nauðsynlegt er vegna starfsemi sjóðsins, en sé þó heimilt án takmarkana að yfirtaka eignir til að tryggja fullnustu kröfu og skulu eignirnar þá seldar eigi síðar en innan 18 mánaða frá yfirtöku þeirra.

Ef það er ætlun löggjafans að breyta þeirri stefnu sem mörkuð var með setningu þessara ákvæða laganna, færi betur á að ákvæðunum sjálfum væri breytt til samræmis við það, frekar en að þeim væri breytt með undantekningarákvæði eins og lagt er til í frumvarpinu.

IV.

Í greinargerð með frumvarpinu segir að heimild til handa lífeyrissjóðunum að fjárfesta í íbúðarhúsnæði geti verið einn þáttur í því að koma hreyfingu á fasteignamarkaðinn ásamt því að geta orðið grundvöllur fyrir því að á Íslandi skapist traustur og góður leigumarkaður eins og má víða sjá í nágrannalöndum okkar.

Fjármálaeftirlitið vill benda á að þau markmið sem ofangreindum breytingum á lögnum eru sett í greinargerðinni, stangast á við yfirlýst markmið laganna sjálfra.

Í 1. mgr. 36. gr. laganna er skýrt tekið fram að stjórn lífeyrissjóðs skuli móta fjárfestingarstefnu og ávaxta fé sjóðsins með hliðsjón af þeim kjörum sem best eru boðin á hverjum tíma með tilliti til ávöxtunar og áhættu. Í greinargerð með upphaflega frumvarpinu sem síðar varð að lögum nr. 129/1997, segir um þetta markmið laganna: „Í 1. mgr. er gerð sú almenna krafa til stjórnar lífeyrissjóðs að hún ávaxti fé sjóðsins á þeim kjörum sem best eru í boði hverju sinni en síðan talið upp í hvaða verðbréfum sjóðunum verði heimilað að fjárfesta að gættum almennum skilyrðum í ákvæðinu. Tilgangurinn er að stuðla að því að lífeyrissjóðir nái sem bestri ávöxtun á fé sjóðfélaga sinna og jafnframt að áhættunni sé dreift með eðlilegum hætti.“

Fjármálaeftirlitið telur ekki heppilegt, með hliðsjón af síðari túlkun laganna, að sett séu ákvæði um fjárfestingarstefnu sem hafa það yfirlýsta markmið að „koma hreyfingu á fasteignamarkaðinn“ eða að hér á landi „skapist traustur og góður leigumarkaður“. Augljóst er af 1. mgr. 36. gr. laganna að fjárfestingarstefnu lífeyrissjóða hefur ekki verið ætlað annað hlutverk en að tryggja að fé sjóðanna væri ávaxtað með hliðsjón af þeim kjörum sem best eru boðin á hverjum tíma og að ná sem bestri ávöxtun á fé sjóðfélaga, í þeim tilgangi að greiða

þeim sem bestan lífeyri þegar þörf væri á.

Fjármálaeftirlitið leggur til að frumvarpið verði skoðað með hliðsjón af ofangreindum markmiðum laganna.

Virðingarfyllt,

FJÁRMÁLAEFTIRLITIÐ

Haldóra E. Ólafsd.
Halldóra E. Ólafsdóttir

Ólafur E. Friðriksson
Ólafur E. Friðriksson